

Vennesla kommune

Arkivsak-dok. 25/00922-4
Arkivkode ---/T78/&13
Saksbehandler Eirik Aarrestad

Saksgang
Formannskapet

Møtedato

Bygg- og miljøutvalget

05.06.2025

Høring av konsesjonssøknader for nye Stemmen transformatorstasjon og koblingsstasjon, omlegging av kraftledninger samt elektriske anlegg til N01 Utilities sin næringsvirksomhet på Stølen

Sammendrag

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) har mottatt konsesjonssøknader etter energiloven fra Statnett, Glitre Nett og N01 Utilities.

Søknadene omfatter blant annet bygging av en ny transformatorstasjon med koblingsstasjon på regulert næringstomt ved Stemmen på Støleheia, omlegging av eksisterende 420 kV ledninger mellom Kristiansand transformatorstasjon ved Stølen og den nye stasjonen, omlegging av ca. 100 meter av Stølevegen, to mindre transformatorstasjoner på det regulerte industriområdet til datasenteret, samt omlegging av tre regionalnettleddninger som følge av den nye transformatorstasjonen. Omleggingen inkluderer riving av eksisterende luftledninger og etablering av nye kabelsystemer.

Bakgrunnen for søknadene er økt strømforbruk i Kristiansandsområdet, spesielt relatert til datasenterdrift, samt muligheter for havvindproduksjon i området. NVE ønsker en samlet behandling av søknadene og aktørene har samarbeidet tett om prosessen.

NVE har sendt søknadene på en felles høring. Høringsfristen er satt til 1. juni 2025. Vennesla kommune har fått utsatt høringsfrist til 11. juni.

Kommunedirektørens forslag til vedtak:

Vennesla kommune er positiv til konsesjonssøknadene med de merknader og anbefalinger som er oppført under kommunedirektørens vurdering og konklusjon i saksframlegget.

Vedlegg

1. NVEs høringsbrev
2. Konsesjonssøknad Statnett
3. Konsesjonssøknad Glitre Nett
4. Konsesjonssøknad N01 Utilities

Bakgrunn for saken

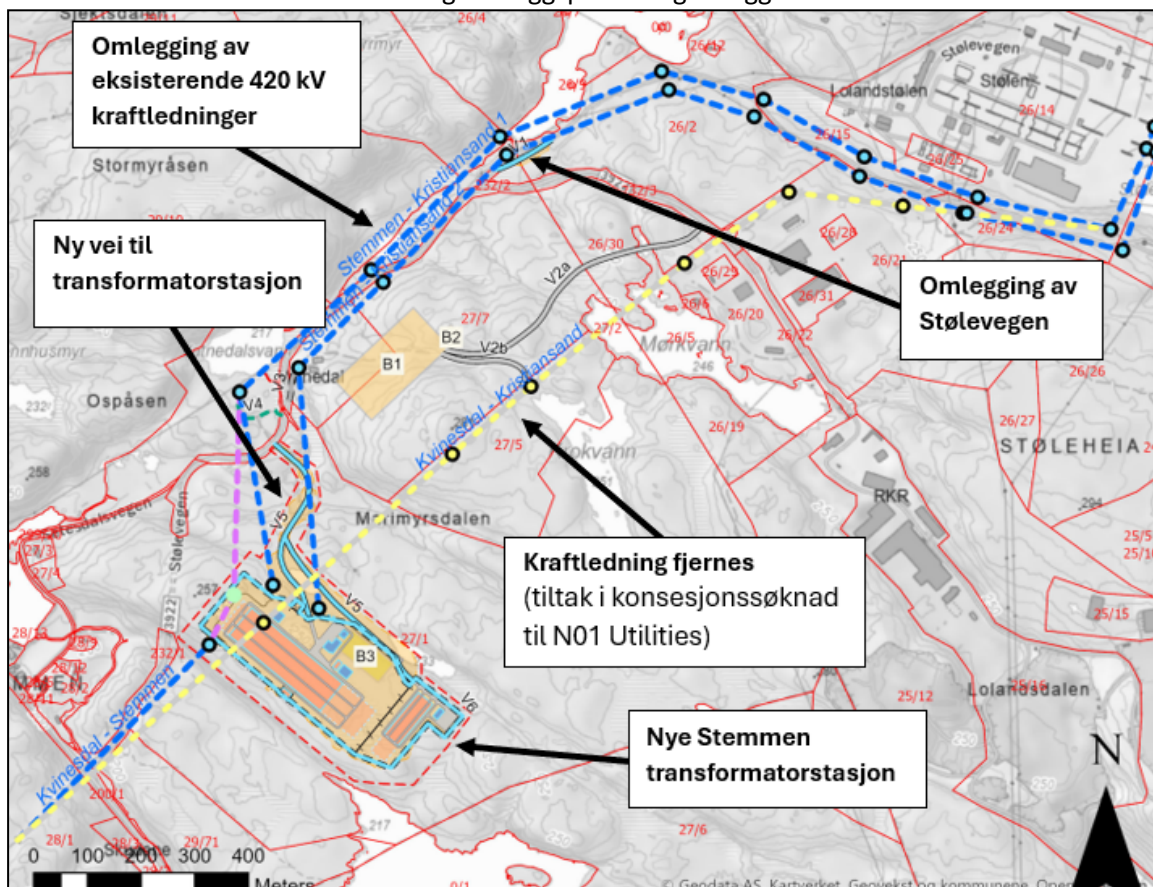
NVE har mottatt konsesjonssøknader etter energiloven kap. 3 fra Statnett, Glitre Nett og N01 Utilities. Hovedsakelig omhandler det en ny transformatorstasjon ved Stemmen på Støleheia. Bygging av Stemmen transformatorstasjon medfører omlegging av kraftledninger og nye elektriske anlegg tilknyttet datavirksomheten på Støleheia. Statnett og Glitre nett begrunner søknadene med økt strømforbruk fra Kristiansandsområdet og primært fra datasenterdriften på Støleheia. I tillegg er området sammen med Kvinesdal utpekt som mulig produksjonstilknytning for havvind.

NVE har ønsket en samlet behandling av alle de tre søknadene. Søkerne opplyser at de har hatt omfattende dialog og samordnet med hverandre om både de konkrete anleggene og konsesjonssøknadene. Det foreligger en egen søknad fra hver av aktørene. Statnett og Glitre søker også om ekspropriasjonstillatelse for nødvendig grunn og rettigheter for å bygge og drive de elektriske anleggene, og om forhåndstiltredelse etter ekspropriasjonsloven. De konkrete tiltakene for hvert anlegg og søknad er oppsummert som følger:

Nye Stemmen transformatorstasjon.

Statnett søker om konsesjon på vegne av seg selv og Glitre Nett til:

- Bygging av en ny transformatorstasjon med koblingsstasjon på regulert næringstomt ved Stemmen. Transformatorstasjonen bygges for et øvre spenningsnivå på 420 kV, og vil ha et inngjerdet stasjonsareal på ca. 70 dekar inkludert koblingsstasjonen til Glitre Nett.
- Tiltaket medfører i tillegg;
 - Omlegging av eksisterende 420 kV ledninger mellom Kristiansand transformatorstasjon og den nye stasjonen (ca. 2,5 km med 25 m høye master og 80 meter ryddebelte).
 - Omlegging av ca. 100 meter av Stølevegen.
 - Nybygging av ca. 500 meter vei inn til stasjonsområde.
 - Samt flere midlertidige anleggsplasser og anleggsveier.

Figur 1. Kart over Statnetts tiltak med ny Stemmen transformatorstasjon.

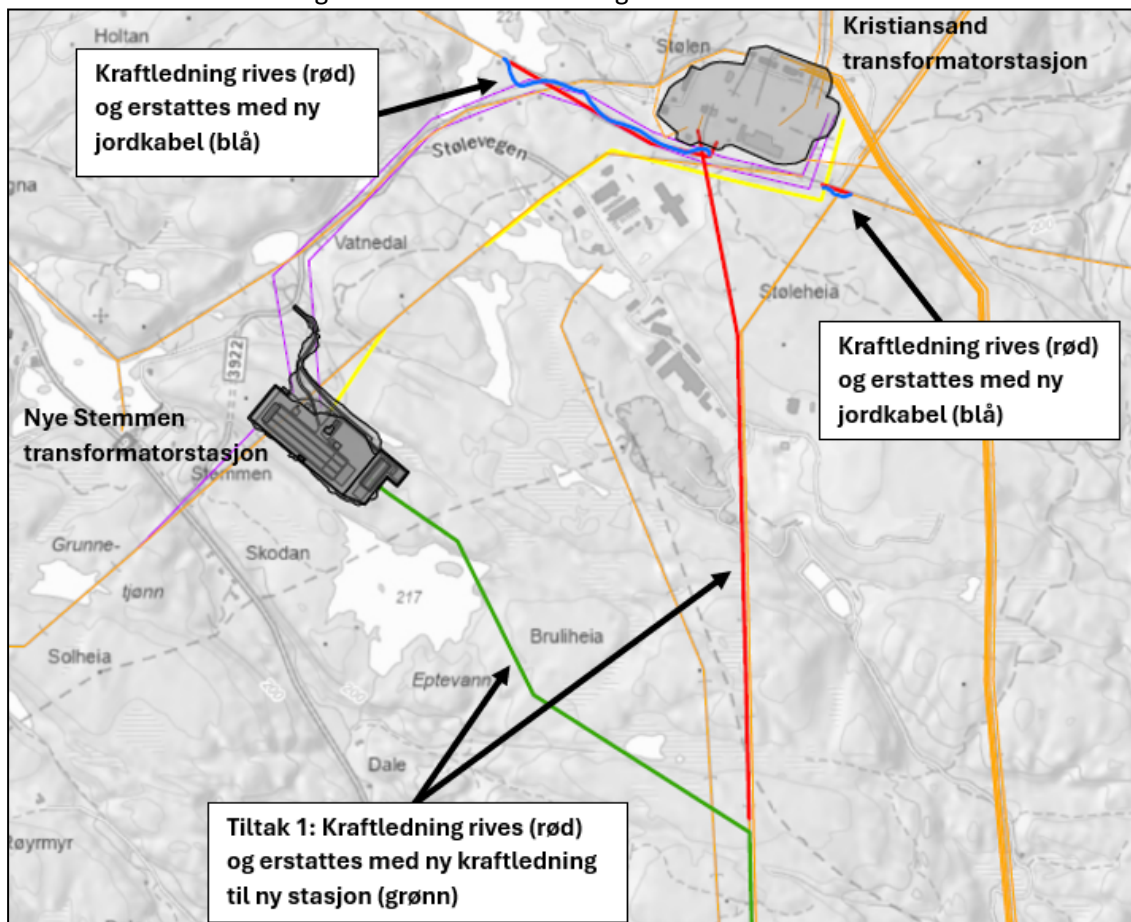
Nye Stemmen transformatorstasjon dekker flere behov, men først og fremst forbruksplanene til N01 Utilities (datasenteret). N01 Utilities har søkt og fått reservert økt uttak fra dagens 100 MW til 400 MW, med stipulert videre vekst opp mot 2 GW mot 2040-tallet. N01 Utilities søker derfor å knytte seg direkte på 420 kV linjen for å muliggjøre videre vekst i uttaket. Med de omsøkte tiltakene får N01 Utilities en tilknytning i Kristiansand transformatorstasjon og en i Stemmen transformatorstasjon. Dette tilrettelegger for det reserverte forbruket og videre ønsket vekst, samt forsyningsikkerhet.

Ny transformatorstasjon på Stemmen vil også legge til rette for økt lokalt strømforbruk i regionen. Kristiansand transformatorstasjon huser i dag en overgang fra 420 kV sentralnettet til det regionale 132 kV nett som strekker seg over hele østre del av Agder. Transformatorkapasiteten fra Kristiansand transformatorstasjon begrenser Statnetts forsyning på de kaldeste vinterdagene. Økt kapasitet på transformatoren imøtekommer planer om økt effektuttak til å utvikle industri, elektrifisere transportsektoren og alminnelig forbruk. Alminnelig forbruksvekst alene vil gi redusert forsyningsikkerhet for eksisterende kunder i nettet dersom tiltak ikke gjøres. Med de begrensede utvidelsesmuligheter i Kristiansand transformatorstasjon er i tillegg nye Stemmen stasjon en forutsetning dersom havvind skal bli tilknyttet i området.

Omlegging av regionalnett ved Stemmen transformatorstasjon

Glitre Nett søker om konsesjon til:

- Omlegging av tre regionalnettleddninger som følge av nye Stemmen transformatorstasjon.
 - 132 kV Kristiansand - Krossen (nå Stemmen - Krossen) vil få ny 1,5 km dobbeltkurs luftledning, samt riving av 2,2 km dobbeltkurs luftledning.
 - 110 (132) kV Bjelland - Kristiansand vil få ny kabelendemast og 700 meter jordkabel samt riving av 700 meter luftledning.
 - 110 (132) kV Kristiansand - Hallandsbru vil få ny kabelendemast og 100 meter jordkabel samt riving av 100 meter luftledning.

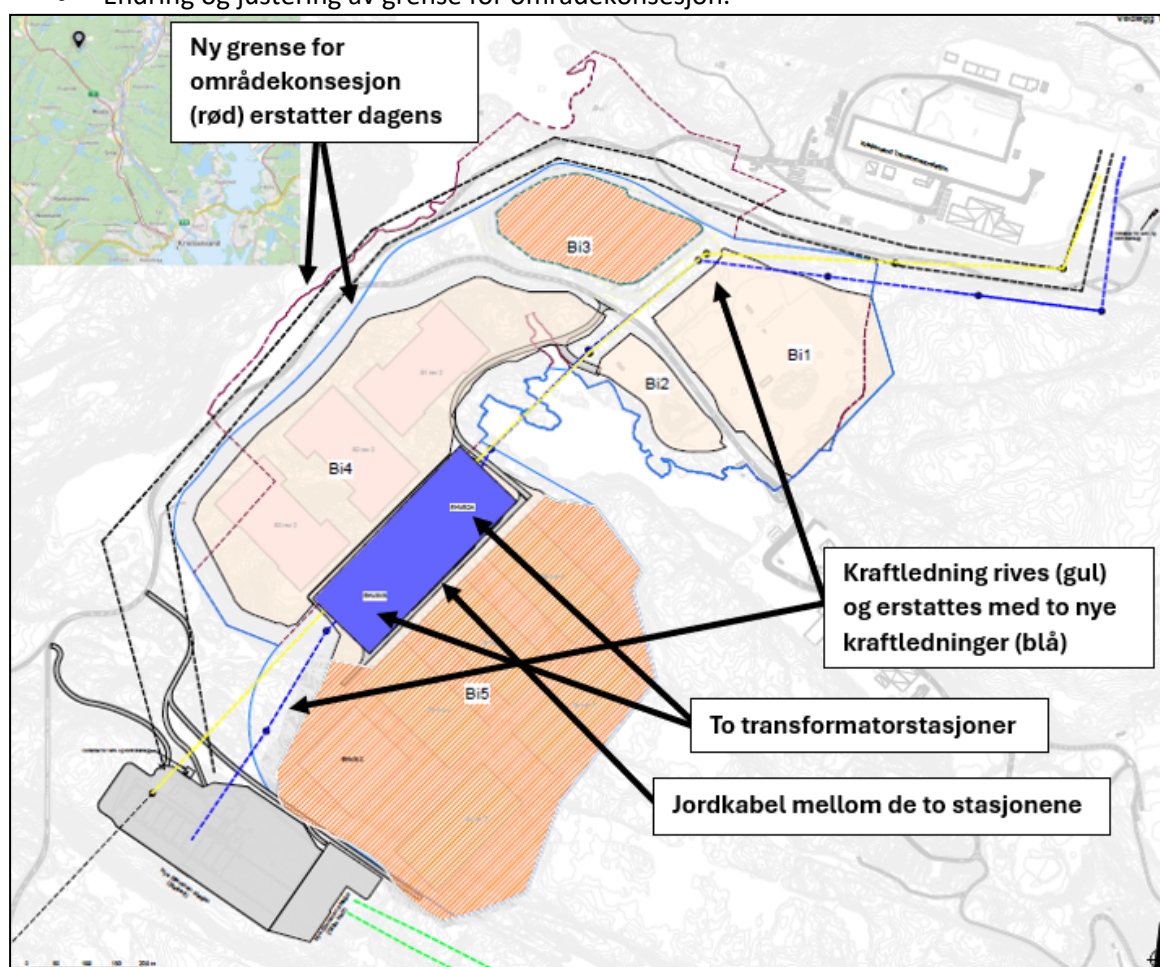
Figur 2. Kart over Glitre Nett sine tiltak i forbindelse med ny Stemmen transformatorstasjon.

Statnetts søknad om ny transformatorstasjon på Støleheia, med transformering mellom transmisjonsnettet og det regionale distribusjonsnettet, innebærer at Glitre Nett bygger koblingsstasjon som en del av det samlede stasjonsanlegget. Det er dette tiltaket som utløser behovet for omlegging av de tre regionalnettleddningene. Noen av kraftledningene som er søkt omlagt, går inn i Kristiansand kommune (se grønn kraftlinjestrek i kartet ovenfor).

Elektriske anlegg for N01 Utilities

N01 Utilities søker om konsesjon til:

- Anleggskonsesjon for elektriske høyspentanlegg for datasentervirksomhet. De elektriske anleggene inkluderer:
 - To nye 420 kV luftledninger, på henholdsvis 300 meter (fra Stemmen transformatorstasjon) og ca. 1,4 km (fra Kristiansand transformatorstasjon).
 - To inngjerdede transformatorstasjoner med øvre spenningsnivå 420 kV på egen eiendom det regulerte industriområde.
 - Samt ca. 70 meter 132 kV jordkabel mellom de to stasjonene.
- Endring og justering av grense for områdekonsesjon.

Figur 3. Kart over N01 Utilities sine tiltak i forbindelse med ny Stemmen transformatorstasjon.

Tiltakene til N01 Utilities med tilrettelegging av høyspentutstyr er viktig for utvikling og drift av datasentervirksomheten på området. Tilknytning til to transformatorstasjoner har også til hensikt å sikre stabil strømforsyning.

Prosess for konsesjon for transformatorstasjon og nettutbygging styres gjennom energiloven, og følger derfor ikke plan- og bygningsloven og kommunale planer. Det er NVE som behandler søknadene etter energiloven om tillatelse til nødvendige arealinngrep, bygningsmasser, ekspropriasjon, samt bygging av alle tiltak. Det stilles krav om konsekvensutredning ved planlegging av nye kraftoverføringsanlegg.

Kommunen er høringspart. Dersom prosjekter kommer i konflikt med nasjonale, viktige regionale eller lokale hensyn, har kommunen også innsigelses- og klagerett i konsesjonssaker etter energiloven. Kommunen kan rette innsigelse mot hele tiltaket eller mot deler av tiltaket. Innsigelser kan bare reises i den perioden konsesjonssøknaden er på høring.

NVE har sendt søknadene på en felles høring. Dokumentene er tilgjengelig på www.nve.no/20431/A. Høringsfristen er satt til 1. juni 2025. Vennesla kommune har fått utsatt høringsfrist for ettersending av politisk behandling fram til 11. juni.

NVE har avholdt orienteringsmøte for lokale og regionale myndigheter på herredshuset i Vennesla onsdag 23. april. NVE orienterte om behandlingen av søknadene, samt at Statnett, Glitre Nett og N01 Utilities var til stede og orienterte om sine planer og svarte på spørsmål. Det ble også avholdt åpent folkemøte samme dag der aktørene orienterte om sine planer.

Gjennom høring av søknadene ønsker NVE å få innspill på følgende:

- Hva en mener om søknadene?
- Er konsekvensene godt nok utredet?
- Forslag til justeringer av planene for å redusere eventuelle negative virkninger av tiltaket.

Klima- og miljøkonsekvenser

Bygging av ny transformatorstasjon og omlegging av kraftledninger og nye elektriske anlegg tilknyttet datavirksomheten på Støleheia vil gi negative miljøkonsekvenser for kommunen i forhold til nedbygging av natur, dyreliv, landskapspåvirkning etc. Strømforsyning er samtidig viktig når det gjelder å nå klimamål ved å sikre kraftforsyningen og for å bidra til det grønne skiftet.

Økonomiske konsekvenser

Høringsuttalelse i saken har ingen økonomiske konsekvenser for kommunen. Men en etablering av ny transformatorstasjon og omlegging av kraftledninger og nye elektriske anlegg på Støleheia vil gi økonomiske konsekvenser i form av økt eiendomsskatt til kommunen. Det er den tekniske verdien av anlegget som avgjør størrelsen på verdi/eiendomsskatt. Det vil være situasjonen per 1. januar i skatteåret som avgjør takst/eiendomsskatt for et anlegg. Etter Eiendomsskattelovens § 8 A-3 femte ledd SKAL omtaksering skje ved «monalege forandringar på egedomen». Det er dato for oppføringen av anlegg som er avgjørende, og ikke når disse blir tatt i bruk. Dermed kan kommunen med fordel følge utviklingen nokså tett, slik at man trinnsvis foretar taksering og skattelegging, etter som det ikke forutsettes at anlegget må være ferdigstilt.

Vurdering

Kommunedirektøren mener det er tre store og omfattende konsesjonssaker som er til behandling. Sammen med søknadene foreligger det egne og flere fagrapporter innen natur, landskap og kulturmiljø (ikke vedlagt dette saksframlegget). Det er mye fagstoff som må vurderes innenfor en forholdsvis kort høringsfrist.

I søknadene er det vist til få alternative plasseringer av anleggene. Likevel anser kommunedirektøren at omsøkte plasseringer er vurdert som de beste i forhold til arealbruk og arealbeslag. Anleggene er tenkt plassert i stor grad innenfor et område av kommunen der det er tilrettelagt for omfattende industri- og næringsvirksomhet. Området er allerede preget av store inngrep som transformatorstasjon, kraftledninger, avfallsanlegg, veier og omfattende industri- og næringsområder.

Kommunedirektøren kan ikke se at det er noen spesifikke mangler på tema eller spesielle lokale forhold

som ikke vil bli ivaretatt i forslaget til utredningsprogrammet. En kan heller ikke se at det i denne omgang er nye traséalternativer som bør utredes utover de som er meldt.

Kommunedirektøren mener at utbygging av ny transformatorstasjon og oppgradering av nettanleggene er positive og nødvendige for å sikre den framtidige økte strømforbruket fra Kristiansandsområdet og fra datasenterdriften på Støleheia.

Tiltakene som berører Vennesla kommune er i stor grad planlagt innenfor planområdet til områdereguleringsplanen for N01 Stølen datalagringspark. Den nye transformatorstasjonen ligger for det meste i arealformålet næringsbebyggelse, samt noe innenfor LNF areal, mens transformatorstasjonsområde til N01 Utilities vil anlegges i et område med arealformål industri. Det anbefales at områdeplanen må oppdateres med justerte arealformål (energianlegg) og hensynssoner dersom konsesjon for anleggene blir vedtatt.

Kommunedirektøren ser at det kan være hensiktsmessig å bygge en ny og moderne transformatorstasjon ved Stemmen framfor å utvide eksisterende transformatorstasjon. Statnett opplyser at en ny stasjon vil medføre minst investeringskostnad av de ulike alternativene for å løse det fremvoksende energibehovet, samt gi større muligheter for fremtidig utvidelser. En ny stasjon vil i tillegg redusere kompleksitet og sårbarhet ved dagens anlegg.

Det er videre opplyst at den nye Stemmen transformatorstasjon vil bli en «stille stasjon», ikke være synlig fra bebyggelsen rundt, vil bli plantet til med grønnsstruktur, ha drenerende og absorberende masser, samt hensynta flom ved Høiebekken. Det anbefales at transformatorstasjonsområdet til N01 Utilities tilplanter tilsvarende med grønnsstruktur.

Kommunedirektøren mener at de omsøkte anleggene med tilhørende infrastruktur bør realiseres. Tiltakene er viktige for å legge til rette for økt næringslivsaktivitet i kommunen og i regionen, samt at de er med på å sikre en stabil kraftforsyning for innbyggerne. Det forutsettes at det tas hensyn til naturmiljø, landskap og kulturmiljø i best mulig grad og i tråd med Norconsult sine utredninger med forslag til avbøtende tiltak.

Når det gjelder friluftsliv, så kan det nevnes at Vennesla kommune nylig har fått statlig sikret et område ved Stølen. Området er tiltenkt en utfartsparkeringsplass for å kunne benytte det viktige friluftsområdet nordover mot Moseidvarden. Kommunedirektøren vil påpeke at parkeringen og tilgangen til tur- og friluftsområdet mellom Stølen og Moseidvarden må opprettholdes og sikres for allmennheten.

Det kan nevnes at Høiebekken er et viktig sidevassdrag til Otra, med et godt gyte- og oppvekstområde for anadrome fisk. I 2021 ble det etablert kalkdoserer i Høiebekken for å bedre vannkvaliteten. Under anleggsperioden må det sikres at det ikke påføres utslipp eller forurensning som fører til surt vann som kan skade fisk og andre organismer i bekken.

Konklusjon

Kommunaldirektøren er positiv til at det gis konsesjon for alle omsøkte anlegg. Kommunen har samtidig følgende forventninger og anbefalinger til det videre arbeidet:

- Vennesla kommune forutsetter at midlertidige riggplasser og anleggsveier tilbakeføres til opprinnelig stand eller bedre, så raskt som mulig etter endt bruk.
- For anleggsperioden forventer kommunen at viktige naturverdier langs strekket sikres gjennom en tilpasset anleggsperiode, f.eks. utenom hekketiden.
- Anleggsarbeidet må ikke føre til forurensning. Grunnen må undersøkes i forhold til sure bergarter. Det er viktig å ivareta hensyn til vannmiljø og unngå forringelse av produksjonsområder for fisk og andre vannlevende organismer.

- Søkerne må sørge for at gjeldene områdeplaner i området blir oppdatert med rette arealformål og hensynssoner i tråd det som ønskes bygd.
- Norconsult sine forslag til avbøtende tiltak må følges i forhold til natur, landskap og kulturmiljø. De omsøkte tiltakene må i størst mulig grad ta hensyn til mennesker og miljø, ved å tilrettelegge for hensynsfull plassering av anlegg og traseer, med minst mulig fysisk og visuell påvirkning på omgivelsene.
- Det må etableres grønnstruktur på områdene der nye transformatorstasjonene skal etableres.
- Hensynta utfartsparkeringsplass og adkomster for friluftslivet i området.